

Pensioenmaatregelen nota's formateur De Wever

De pensioenmaatregelen opgenomen in de nota's De Wever/Bouchez viseren onze pensioenen. Terwijl door de vergrijzing het aantal gepensioneerden de komende jaren onvermijdelijk stijgt, hoopt de formateur de komende legislatuur **€3 miljard te besparen op de pensioenuitgaven**. Dat komt overeen met ongeveer 5% van totale pensioenuitgaven in België (€60,7 miljard in 2023). De maatregelen laten zich samenvatten in **3 hoofdlijnen**:

- (1) Langer werken;
- (2) Afbouw van de pensioenrechten van vrouwen;
- (3) Hakbijl in het ambtenarenpensioen, zelfstandigen ontspringen de dans.

Noteer daarbij dat sommige werknemers door meerdere maatregelen tegelijk worden getroffen. De nota's De Wever/Bouchez bieden ook onvoldoende garanties voor het behoud van verworven pensioenrechten, ook wie dicht bij het pensioen staat dreigt rechten te verliezen.

1 Langer werken

Wat ligt er voor?

- **Moeilijker om een jaar te laten meetellen voor het vervroegd pensioen**

Werknemers en ambtenaren kunnen op vervroegd pensioen voor de leeftijd van 66 jaar, als ze voldoende loopbaanjaren op de teller hebben. Op je 60ste kan dat na 44 jaar loopbaan, op 61 en 62 na 43 jaar loopbaan en vanaf 63 is 42 jaar voldoende. Formateur De Wever wil sleutelen aan **definitie van een loopbaanjaar**. Een loopbaanjaar telt nu mee voor werknemers en ambtenaren vanaf vier maanden werk (of gelijkstelling). De nota-De Wever-Bouchez stelt voor om dit te verlengen tot zes maanden, zogenaamd naar 'analogie met de zelfstandigenpensioenen' waar de minimumbijdrage gedurende 2 kwartalen volstaat om een volledig jaar te laten mee voor het vervroegd pensioen.

Concreet voorbeeld

Olivier studeerde af in 1983 en begon te werken op 1 september van dat jaar. In mei 2025 wordt hij 62 en heeft hij 43 jaar carrière achter de rug. Door de hervorming-De Wever-Bouchez verschuift zijn vroegst mogelijke pensioendatum met 14 maanden, van 1 mei 2025 naar 1 juli 2026.

- **Blind voor de ongelijkheid op de arbeidsmarkt**

De Wever en Bouchez hebben het gemunt op de **zware beroepen**. De **beperkte regelingen die bestaan, willen ze afbouwen**. De specifieke pensioenleeftijden voor vastbenoemde ambtenaren zoals militairen, treinbestuurders en -begeleiders, worden afgeschaft. Ook andere statutairen, zoals leerkrachten, zullen langer moeten werken. Het vastbenoemd onderwijzend personeel verliest de zogenaamde 'verhogingscoëfficiënt' van 1,05, waardoor ze voortaan 2 jaar later op pensioen kunnen. In de privésector zou het **stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag** (SWT, vroegere 'brugpensioen') volledig **uitdoven**. Terwijl dit het enige systeem in de privésector is dat rekening houdt met de zwaarste van een beroep. Het is cruciaal voor werknemers in de bouw en voor wie nacht- en ploegenarbeid verricht.

Concreet voorbeeld afbouw tantièmes

Monique is vastbenoemde leerkracht. Met de huidige regels kan zij op vervroegd pensioen op 63 jaar na 40 statutaire jaren. Door de afschaffing van de verhogingscoëfficiënt van 1,05 zal Monique 2 jaar langer moeten werken, tot haar 65ste wanneer ze 42 loopbaanjaren op de teller heeft.

Concreet voorbeeld afbouw SWT ('brugpensioen')

Bij Audi Brussels dreigen zo'n 3.000 werknemers hun job te verliezen. Onder hen 169 werknemers van 60 jaar en ouder. Zij komen, indien ze voldoen aan verschillende voorwaarden, in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag terecht, maar De Wever en Bouchez willen hen dit ontnemen. Blijft over: volledige werkloosheid zonder toeslag, met een verplichte zoektocht naar werk, strengere controles en mogelijke sancties, ofwel vervroegd pensioen met alle nadelen van dien.

- **Lichtpuntje: nieuwe toegangspoort vervroegd pensioen op 60/61/62 jaar na 42 jaar effectieve tewerkstelling**

Op de leeftijd van 60, 61 en 62 jaar zijn de voorwaarden voor het vervroegd pensioen nu bijzonder streng: enkel mogelijk na een loopbaan van 44 (60 jaar) of 43 jaar (61/62 jaar). De nota's De Wever / Bouchez voorzien hier een kleine versoepeling. Vervoegd pensioen zou op 60/61/62 jaar mogelijk worden na 42 jaar 'effectieve' loopbaan, met daarin elk jaar 234 'effectief' gewerkte dagen. Werknemers die aan die voorwaarden voldoen kunnen hierdoor één tot (uitzonderlijk) twee jaar vroeger op pensioen.

Kanttekening: De voorwaarde qua 'effectieve tewerkstelling' is nadelig voor vrouwen. Ze hebben doorgaans minder effectief gewerkte dagen in hun loopbaan: enerzijds door het groter gewicht aan gelijkgestelde dagen (bv. zorgverloven), anderzijds doordat ze vaker onderbrekingen in de loopbaan en/of deeltijds werken. Ongeveer 8 op 10 recent gepensioneerd vrouwen hebben geen 10.000 effectief gewerkte dagen ($\approx 42 \text{ jaar} \times 234 \text{ effectief gewerkte dagen}$).¹ Vooral mannen zullen de facto gebruik kunnen maken van de nieuwe toegangspoort.

Enkele cijfers

- In 2021 gingen 42,6% van de werknemers op vervroegd pensioen voor de wettelijke pensioenleeftijd, 52,5% op de officiële pensioenleeftijd en 4,8% erna.² Met de nieuwe definitie voor loopbaanjaar zou naar schatting **4 op de 10 werknemers een jaar langer moeten werken** (bron cijfers: FPD). Veel werknemers verliezen immers het jaar van afstuderen als loopbaanjaar. Ook deeltijders met een laag tewerkstellingspercentage (<50%) dreigen in de klappen te delen.
- In **2023** waren er **15.549 SWT'ers** (het vroeger 'brugpensioen').³ **55%** daarvan **vallen onder regelingen SWT zware beroepen** (bouwsector, nacht- en ploegenarbeid), bij 29% houdt het SWT verband met herstructureringen. De laatste jaren nam het aantal SWT'ers snel af, jaarlijks stromen er minder dan 2000 werknemers in het statuut in. In 2015 ging waren er nog 101.862 'bruggepensioneerden'.
- De **nieuwe toegangspoort** tot het **vervroegd pensioen** (na 42 jaar effectieve tewerkstelling) komt vooral mannen ten goede. Op langere termijn zou naar schatting **3% van mannelijke werknemers** met die maatregel **vroeger op pensioen gaan** (≈ 3000 per jaar), tegenover 1% van de vrouwelijke werknemers.

2 Afbouw van de pensioenrechten van vrouwen

Wat ligt er voor?

De pensioenloopbaan van vrouwen zien er – gemiddeld gesproken – anders uit dan die van mannen. Ze hebben vaker onderbrekingen in de loopbaan, meer gelijkgestelde periodes (o.a. zorg & moederschap) en ze werken vaker deeltijds. De hervormingen die voorliggen, beknibbelen op de pensioenrechten van vrouwen:

- Dankzij het ABVV steeg het minimumpensioen gedurende de vorige legislatuur fors. Het gewaarborgd minimum steeg met 11% bovenop indexering en welvaartsverhoging tot €1773 bruto of €1645 netto voor een alleenstaande (bedrag na een volledige loopbaan). Formateur De Wever wil dat **gewaarborgd minimum** nu evenwel **pas toegankelijk maken na 35 jaar**

¹ <https://abvv.be/sites/default/files/2024-04/A4%20pensioen%20NL%20v2.pdf>

² https://cnt-nar.be/sites/default/files/documents/nl/CRB%202023-0652%20NAR%20130%20-%20Pensioenverslag%20-%20factuele%20elementen_0.pdf

³ <https://interactivestats.services.rvaonem.fgov.be/interactivestats/home.jsf?language=nl&dswid=-1598>

zogenaamde 'effectieve tewerkstelling'. Traditioneel gelijkgestelde periodes als ziekte, tijdelijke werkloosheid en onvrijwillig deeltijds werk tellen daarbij niet als effectieve tewerkstelling.

Concreet voorbeeld impact 35 jaar effectieve tewerkstelling

Céline werkte na een korte periode van werkloosheid meer dan 10 jaar aan een klein tewerkstellingspercentage in het statuut 'deeltijds met behoud van rechten'. Bij pensionering heeft ze een volledige pensioenloopbaan van 45 jaar, maar geraakt ze (net) niet aan de benodigde 35 jaar 'effectieve tewerkstelling'. Ze verliest het recht op het gewaarborgd minimumpensioen en valt terug op het minimumjaarrecht. Haar wettelijk pensioen daalt met bijna 10% of €167 bruto per maand.

- Het **minimumpensioen voltijders** (in het jargon 'strikt criterium') **wordt afgeschaft**. Wie een volledige pensioenloopbaan van 45 jaar heeft en aan de toegangsvoorwaarde van het 'minimumpensioen voltijders' voldoet, ontvangt momenteel het volledige minimumpensioen van €1.773,35 bruto (bedrag alleenstaande). Voortaan zou dat bedrag gecorrigeerd worden voor het tewerkstellingspercentage doorheen de loopbaan – volgens de logica van het huidige 'soepel criterium'.

Concreet voorbeeld afschaffing voltijds minimumpensioen

Monique werkte een volledige loopbaan van 45 jaar in de handel aan een tewerkstellingspercentage van 66%. Door de afschaffing van het 'voltijds minimumpensioen' (of 'strikt criterium') wordt haar gewaarborgd minimum voortaan gecorrigeerd voor het tewerkstellingspercentage (66%).⁴ Ze verliest ongeveer een derde van haar pensioen of ruim €550 (bruto) pensioen per maand.

- Wie tijdens de loopbaan 'pech' heeft, riskeert **bij vervroegd pensioen** een financiële sanctie: de '**pensioenmalus**'. Werknemers die op vervroegd gaan, maar geen 35 jaar effectieve tewerkstelling en 7020 effectief gewerkte dagen op teller hebben, zouden die malus moeten ophoesten. Op termijn (2040) zou die pensioenmalus oplopen tot 5% per jaar vervroeging ten opzichte van de wettelijke pensioenleeftijd (67 jaar vanaf 2030). Bij pensionering op de leeftijd van 62 jaar kan een werknemer zo een kwart van zijn/haar pensioen verliezen.

Concreet voorbeeld pensioenmalus

Rita is 63 en heeft 42 loopbaanjaren. Zij voldoet dus aan de voorwaarden voor vervroegd pensioen in 2025. Door vele jaren deeltijds werken aan een laag tewerkstellingspercentage kan zij geen 35 jaar 'effectieve tewerkstelling' bewijzen.

Gaat zij vervroegd met pensioen, dan zal de tandem De Wever-Bouchez haar wettelijk pensioen met 15% verlagen (3 jaar vroeger dan wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar). Voor een gemiddeld pensioen betekent deze ingreep een verlies van zo'n 250 euro (bruto) per maand.

- De formateur stelt voor om gelijkgestelde periodes die meer dan 20% van de pensioenloopbaan uitmaken, niet meer te laten meetellen. Die '**cap van 20% gelijkgestelde periodes**' zou niet gelden voor ziekteperiodes en moederschap, maar wel voor pakweg het statuut 'deeltijds met behoud van rechten'. De cap van 20% zou gelden voor gelijkgestelde periodes vanaf een zekere datum (bv. datum regeerakkoord).

Concreet voorbeeld 'cap 20%' gelijkgestelde periodes

Sihame wenst op de leeftijd van 60 jaar en na 40 jaar loopbaan 1/5de landingsbaan te nemen. Tijdens haar loopbaan werkte Sihame 20 jaar halftijds met recht op inkomensgarantie-uitkering, waardoor ze in haar pensioenloopbaan al 25% gelijkgestelde periodes heeft. Als ze beslist een

⁴ Ze valt terug van het volledige minimumpensioen (€1.773,35 bruto per maand) op ongeveer 2/3de daarvan.

landingsbaan op te nemen, vervalt de gelijkstelling voor verdere pensioenopbouw (grens 20% overschreden).

- De Wever en Bouchez stellen voor om de **afgeleide rechten af te bouwen**, namelijk het **echtscheidingspensioen** en het **overlevingspensioen**. Terwijl het echtscheidingspensioen volledig zou verdwijnen, wordt het overlevingspensioen bij overlijden van de huwelijkspartner voor zijn/haar vroegste mogelijke pensioenleeftijd vervangen door een overgangsuitkering van maximaal 2 jaar. Ook gezinspensioen (75% tarief) zou uitdoven.

Concreet voorbeeld overlevingspensioen

Nelly (50 jaar) bleef jarenlang thuis om voor haar kind met functiebeperking te zorgen (verstandelijke handicap). Plots overlijdt haar man, voor hij de (vervroegde) pensioenleeftijd bereikte. In plaats van het minimumoverlevingspensioen (€1749,65), ontvangt Nelly een tijdelijke overgangsuitkering voor maximaal 2 jaar. Ze zal als 52-jarige op zoek moeten naar werk, met een zorgbehoevende kind thuis.

Enkele cijfers

- Ongeveer 1 op de 4 werknemers ontvangt het gewaarborgd minimumpensioen, ongeveer 3 op 4 van de rechthebbenden zijn vrouwen. Door de voorwaarde van 35 jaar effectieve tewerkstelling **zou ongeveer 6 op de 10 rechthebbenden op het minimumpensioen dat recht verliezen**, ongeveer 7 op de 10 van hen zijn vrouwen. Voor hen dreigt het wettelijk pensioen met een slordige 10% te dalen.
- Bij de rechthebbenden op het minimumpensioen **valt 93% onder 'minimumpensioen voltijder'** (of 'strikt criterium'), 7% onder het 'minimumpensioen deeltijders' (of 'soepel criterium'). Door de afschaffing van het 'minimumpensioen voltijders' dreigen werknemers tot een derde van hun pensioen te verliezen.
- Naar schatting 26,7% van de werknemers heeft bij pensionering geen 35 jaar effectieve tewerkstelling⁵, in grote meerderheid zijn dat vrouwen. **Bij vervroegd pensioen heeft ongeveer 1 op de 10 van de werknemers geen 35 jaar effectieve tewerkstelling**, waardoor ze de pensioenmalus voortaan moeten ophoesten.
- Gemiddeld bestaat **34%** van de **pensioenloopbaan** van werknemers uit **gelijkgestelde periodes**⁶, voor vrouwen loopt dat percentage op tot 39%. Zonder gelijkgestelde periodes zou de man-vrouwpensioenkloof 43% bedragen in plaats van 31%.
- In januari 2023 waren 16% van de lopende pensioenen overlevingspensioenen – goed voor in totaal **667.086 overlevingspensioenen**.⁷ **Ongeveer 95%** van de begunstigden van het overlevingspensioen zijn **vrouwen**. Tegelijkertijd waren er in 2022 168.477 echtscheidingspensioenen, ongeveer 8 op 10 van de begunstigden waren vrouwen.

⁵ Bron cijfers Sigedis.

⁶ https://www.plan.be/sites/default/files/documents/REP_Pension_202201_NL.pdf

⁷ <https://www.pensionstat.be/nl/kerncijfers/wettelijk-pensioen/pensioentype>

3 Hakbijl in ambtenarenpensioenen, zelfstandigen ontspringen de dans

De afgelopen 2 decennia was er enerzijds een forse herwaardering van de zelfstandigenpensioenen en anderzijds een erosie van het ambtenarenpensioen. Tussen 2012 en 2021 stegen de nieuwe zelfstandigenpensioenen in reële termen met maar liefst 61%, terwijl de nieuwe ambtenarenpensioenen in reële termen licht daalden. Het komt neer op een **neerwaartse harmonisatie, behalve voor de zelfstandigen**. De voorstellen van formateur De Wever gaan duidelijk verder op die ingeslagen weg.

Kanttekening: Voor loopbaan jaren vanaf 2021 is – door de afschaffing van de ‘correctiecoëfficiënten’ – de pensioenberekening voor zelfstandigen en werknemers volledig identiek. Er is dus geen enkel verschil meer in de pensioenberekening van zelfstandigen en werknemers.

In het debat over de harmonisatie van de pensioenstelsels ziet men steevast een aantal zaken over het hoofd:

- De **lagere pensioenbijdrage voor zelfstandigen**. Om historische redenen liggen de pensioenbijdragen lager voor zelfstandigen dan voor werknemers. ‘Minimale bijdrage voor minimale bescherming’ was ooit de redenering. Voor loopbaan jaren tot en met 2020 corrigeerde de ‘correctiecoëfficiënt’ het uiteindelijke pensioenbijdrage voor die lagere bijdrage, maar de Vivaldi-regering (2020-2024) schafte die af zonder de sociale bijdrage van zelfstandigen te herzien. Dat terwijl de sociale zekerheid voor zelfstandigen voor amper 58% wordt gefinancierd via sociale bijdragen.⁸
- De **zware fiscaliteit op de ambtenarenpensioenen**. Ambtenarenpensioenen worden belast aan een progressief belastingtarief en de hogere statutaire pensioenen betalen daarenboven een ‘solidariteitsbijdrage’. Het verklaart het soms grote verschil tussen bruto- en nettopensioen. Het mediane ambtenarenpensioen bedroeg in 2021 €2922 bruto tegenover €2080 netto (cijfers nieuwe ingangen).
- Een vergelijking tussen de pensioenstelsels brengt best ook de **aanvullende pensioenen** in rekening. De fiscaliteit op de 2de pijler is doorgaans gunstig, wie actief blijft tot de pensioenleeftijd betaalt amper 10% personenbelasting (ook bij hoge aanvullende pensioenen). De Pensioenatlas uit 2010⁹ wees uit dat de beste verdienen in de private sector een totaal nettopensioen genieten dat het ambtenarenpensioen benadert. Zelfstandigen kunnen op hun beurt – fiscaal voordelig – één of meerdere aanvullende pensioenen opbouwen (o.a. VAPZ of ‘vrij aanvullend pensioen zelfstandige’). Voor hen zijn die bijdragen fiscaal aftrekbaar als beroepskost.

Wat ligt er voor?

- De **pensioenformule voor de ambtenarenpensioenen gaat op de schop**. Op dit moment wordt het ambtenarenpensioen – in de regel – berekend op basis van de wedde van de laatste 10 jaar. De formateur wil overstappen naar een **middelbaarregeling** waarbij het ambtenarenpensioen berekend wordt op de volledige loopbaan. Aangezien de wedde hoger ligt op het einde van de loopbaan heeft dat een enorme impact op het latere pensioenbedrag – zie verder.

Concreet voorbeeld: van eindloon- naar middelbaarregeling

Jean is een vastbenoemde onderwijzer in het middelbaar onderwijs met een bachelordiploma (salarisschaal 301). Als hij op pensioen gaat na 42 statutaire jaren, zal hij door de aanpassing van de pensioenformule ongeveer 20% van zijn pensioen verliezen. In huidige bedragen komt dat neer op een verlies van ruim €800 (bruto).

⁸ <https://bosa.belgium.be/nl/themas/begroting-en-boek-houding/federale-begroting/federale-financiering-van-andere-0>

⁹ <https://socialsecurity.belgium.be/nl/publicaties/belgische-pensioenatlas>

- Ook de lopende ambtenarenpensioenen zitten in het vizier. De **welvaartskoppeling** voor **lopende ambtenarenpensioenen wordt afgebouwd** via een afschaffing van de perequatie (= koppeling lopende pensioenen aan weddeschalen actieven) en een plafonnering van de indexering. De specifieke belastingvermindering voor pensioenen wordt 'afgebouwd', waardoor het nettopensioen daalt.

Concreet voorbeeld afschaffing perequatie

Monique is gepensioneerd lerares. Haar wettelijk pensioen is goed voor ongeveer 2400 euro netto (€3500 bruto) per maand. Door haar pensioen niet langer volledig te indexeren én niet langer aan te passen aan de loonevolutie van de actieve ambtenaren, evolueert haar pensioen minder doorheen de tijd. Na 20 jaar pensioen spreken we voor Monique van een verlies met een slordige 500 euro (bruto).

- Er liggen **geen maatregelen** op tafel die een bijdrage vragen van de zelfstandigen, nochtans zullen de pensioenuitgaven bij de zelfstandigen de komende jaren het sterkst stijgen. Er is 2 redenen voor die stijging: (1) de optrekking van het minimumpensioen (3 op 4 zelfstandigen ontvangt een minimumpensioen) (2) de optrekking van de proportionele zelfstandigenpensioenen met 45% (door afschaffing zgn. 'correctiecoëfficiënten'). De strenge voorwaarde qua effectieve tewerkstelling en de afschaffing van het voltijds minimumpensioen hebben de facto geen (of verwaarloosbare) impact voor zelfstandigen. Terzelfdertijd blijven hun riante aanvullende pensioenen en gunstregimes als de meewerkende echtgenoot buiten schot.

Concreet voorbeeld: gunstregime meewerkende echtgenoot zelfstandigen

Sylvie helpt sinds 2003 90 dagen per jaar haar man in zijn zelfstandige zaak, via het statuut 'meewerkende echtgenoot'. Haar man betaalt hiervoor de minimumbijdrage, op het moment van schrijven bedraagt die €379,62 per kwartaal. Meewerkende echtgenotes hebben een preferentiële toegang tot het minimumpensioen: hun loopbaan jaren worden anders geteld en er is geen voorwaarde effectieve tewerkstelling. Sylvie zal toegang openen tot het gewaarborgd minimumpensioen. Het effectief toegekende minimum wordt – net als voor werknemers – wel gecorrigeerd in functie van de totale loopbaanduur.

Enkele cijfers

- Het **doorsnee ambtenarenpensioen** bedroeg in 2021 (nieuwe ingangen) **€2080 netto**. Bij de vergelijking van de pensioenstelsels moet men de fiscaliteit en de eventueel 2de pensioenpijler meenemen.¹⁰ Het voorbije decennium steeg het doorsnee zelfstandigenpensioen met 61%, bovenop inflatie. Het verschil tussen werknemers- en zelfstandigenpensioenen bedraagt nog amper €120 netto per maand. De komende jaren zal dat verschil – door afschaffing correctiecoëfficiënten – verder afnemen of zelfs volledig verdwijnen. Bij de onderstaande cijfers moet men ook in rekening brengen dat ambtenaren door de band genomen hoger opgeleid zijn en dat sommige in de privésector aanspraak kunnen maken op een riant aanvullend pensioen. Voor de betere verdieners benadert het totaal nettopensioen, incl. 2de pijler, het ambtenarenpensioen (zie ook studie Pensioenatlas 2010¹¹).

Tabel 2-17: De nettobedragen van het totaal pensioen van de rustgepensioneerden uit de specifieke populatie volgens pensioenstelsel (2021)

	Pure salaríé	Pure indépendant	Pure fonctionnaire	Mixte salaríé indépendant	Mixte salaríé fonctionnaire	Mixte indépendant fonctionnaire
# pensionnés	62 155	3 125	11 434	16 381	18 401	213
Moyenne	1.486 €	1.074 €	2.084 €	1.467 €	2.043 €	2.294 €
Médiane	1.467 €	1.347 €	2.080 €	1.417 €	2.013 €	2.137 €

Bron: Sigedis, compendium

¹⁰ https://cnt-nar.be/sites/default/files/documents/nl/CRB%202023-0652%20NAR%20130%20-%20Pensioenverslag%20-%20factuele%20elementen_0.pdf

¹¹ <https://socialsecurity.belgium.be/nl/publicaties/belgische-pensioenatlas>

- De afschaffing van de perequatie (max. 0,3% per jaar) en de plafonnering van de indexering (op maximumpensioenen werknemers) zal ertoe leiden dat **ambtenarenpensioenen** die lang lopen **in welvaartstermen dalen**. Door de afschaffing van de **specifieke belastingvermindering** voor pensioenen **kunnen lopende ambtenarenpensioenen dan weer dalen met €767 netto per jaar** – zie onderstaande tabel.

Maandelijkse brutopensioenen	Maandelijks nettopensioenen	Jaarlijks belastbaar	bruto	Netto-impact per jaar
€ 1.000	€ 1.000	€ 13.172		€ 0
€ 1.250	€ 1.250	€ 16.172		€ 0
€ 1.500	€ 1.489	€ 19.172		€ 0
€ 1.750	€ 1.632	€ 22.172		€ 0
€ 2.000	€ 1.774	€ 25.145		€ 0
€ 2.250	€ 1.872	€ 27.213		€ 0
€ 2.320	€ 1.911	€ 28.024		-€ 4
€ 2.500	€ 2.002	€ 30.107		-€ 61
€ 2.750	€ 2.114	€ 33.000		-€ 139
€ 3.000	€ 2.226	€ 35.894		-€ 222
€ 3.250	€ 2.331	€ 37.421		-€ 260
€ 3.500	€ 2.426	€ 39.879		-€ 330
€ 3.750	€ 2.528	€ 42.503		-€ 400
€ 4.000	€ 2.638	€ 45.336		-€ 478
€ 4.250	€ 2.748	€ 48.170		-€ 556
€ 4.500	€ 2.847	€ 51.003		-€ 635
€ 4.750	€ 2.944	€ 53.837		-€ 767
€ 5.000	€ 3.045	€ 56.670		-€ 767

Noot: simulaties alleenstaanden, voor brutopensioenen tot €3000 gaan we uit van vakantiegeld als gepensioneerde werknemer

- De nieuwe voorwaarde 35 jaar effectieve tewerkstelling en de afschaffing van het voltijds minimumpensioen heeft nauwelijks impact voor de zelfstandigen. **Van zodra de minimumbijdrage betaald is, telt immers een volledig kwartaal als voltijdse effectieve tewerkstelling.** Deeltijds werk bestaat niet bij zelfstandigen, gemiddeld bestaat slechts 4% van hun pensioenloopbaan uit gelijkgestelde periodes. Voor een kwartaal waarin de minimumbijdrage werd betaald, stelt niemand zich achteraf de vraag hoeveel dagen die zelfstandigen 'effectief' in dat kwartaal heeft gewerkt. Het verklaart waarom moederschapsrust bij de zelfstandigen vaak geboekt staat als effectieve tewerkstelling en bij de werknemers als gelijkgestelde periode. De voorwaarde 'effectieve tewerkstelling' heeft een andere betekenis in de 3 pensioenstelsels. Terzelfdertijd blijven een aantal gunstregimes zoals die van de meewerkende echtgenote buiten schot.